

Rijksdienst Caribisch Nederland
OCW

NEDERLANDS

WHAT'S NEW ...

IN CARIBISCH NEDERLANDS ONDERWIJS

2

Mei 2014
Nummer 2

<p>2 Colofon</p>	<p>9 Twee bronzen medailles voor Bonairiaanse mbo-ers!</p>	<p>17 SGB-leerlingen in leer- werktraject RCN <i>Perry van der Weyden</i> <i>Arno van Dongen</i></p>
<p>3 Voorwoord <i>Hans Kuilder</i></p>	<p>10 Stichting Saba Reach <i>La-Toya Charles</i></p>	<p>18 Voorvechters voor naschoolse opvang <i>Mega D</i> <i>Ilona Burgers</i></p>
<p>3 Maestro Kompas, wie, wat en hoe <i>Radha Gangaram Panday</i> <i>Wim Didderen</i></p>	<p>13 Onderzoek naar de instructietaal op Sint Eustatius</p>	<p>20 Leerlingen Liseo Boneriano op studiereis naar Nederland en New York <i>Marcel Peijs</i></p>
<p>6 Schoolgebouwen in de steigers <i>Aanpak onderwijshuisvesting in volle gang</i></p>	<p>15 Op weg naar taalontwikkeld lesgeven <i>Juana Kibbelaar</i></p>	<p>21 Een dag met ... <i>Tracy Zagers-Johnson, docente Spaans</i></p>
<p>8 Even voorstellen ... <i>Patricia Angela</i> <i>Directeur Kolegio Papa Cornes Bonaire</i></p>	<p>16 Column Nienke <i>Sûkerbôle</i></p>	

Dit magazine is een uitgave van RCN/OCW

Redactie: Hans Kuilder (hoofdredactie), Elaine Marchena (eindredactie), Eric Westerveld, Elisabeth George
Ontwerp en lay-out: I-Design, Ivonne Zegveld
Drukwerk: One Media Group

Wilt u reageren op de inhoud van dit blad of heeft u suggesties of bijdragen voor een volgende editie?
Neem contact op met Elaine Marchena:
elaine.marchena@rijksdienstcn.com

Deadline voor kopij volgende editie:
10 oktober 2014.

GEZOCHT: REDACTIELEDEN

Wij zijn nog altijd op zoek naar enthousiaste redacteuren, om ons team aan te vullen. Heeft u interesse?
Neem contact op met Elaine Marchena, via tel. (+599) 318 4509 of elaine.marchena@rijksdienstcn.com

Dit is alweer de tweede editie van de "What's New ...". We hebben tot nu toe overwegend positieve reacties mogen ontvangen op het eerste nummer, dat in januari van dit jaar verscheen. De redactie heeft er hard aan gewerkt om u ook nu weer interessante informatie te kunnen bieden over onderwijsinitiatieven en -ontwikkelingen op alle drie de eilanden van Caribisch Nederland.

In dit nummer besteden we aandacht aan twee lopende taalprojecten: het onderzoek naar de instructietaal op Sint Eustatius en een training Taalontwikkelen onderwijs voor PO-docenten op Bonaire. Zoals de meesten van u gemerkt zullen hebben, zijn de (bij)scholingstrajecten van Maestro Kompas ondertussen goed op gang gekomen. Een goede aanleiding dus om het Maestro Kompas programma en de mensen daarachter voor het voetlicht te brengen. Vorige keer was er een groot artikel over Fundashon FORMA die op Bonaire onder meer de sociale kantrajecten voor jongeren voor haar rekening neemt. In dit nummer presenteren we de Sabaanse tegenhanger: de Saba Reach Foundation. Verder nog aandacht voor

enkele initiatieven van de Scholengemeenschap Bonaire en het team van de RGD dat, vooral achter de schermen, werkt aan diverse initiatieven van de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) en aan de verbetering van de schoolhuisvesting. In deze editie de eerste aflevering van "Een dag met ...", waarin we Tracy Zagers volgen gedurende een hele werkdag. En last but not least, staan we stil bij de Mega D Foundation die op Sint Eustatius naschoolse opvang aanbiedt, in combinatie met allerlei waardevolle en creatieve initiatieven voor jongeren.

De artikelen zijn dit keer tot stand gekomen door een klein redactieteam, bestaande uit Elisabeth George (ROA CN), Eric Westerveld (zelfstandig werkend journalist) en Elaine Marchena (communicatieadviseur RCN/OCW), naast de vaste column die door Nienke Deelstra wordt geschreven. De redactie houdt zich van harte aanbevolen voor eventuele nieuwe, enthousiaste schrijvers en staat open voor al uw suggesties voor volgende nummers.

Ik wens u wederom veel leesplezier!

MAESTRO KOMPAS: WIE, WAT EN HOE

Fotografie:
Rens van der Hammen

MAESTRO KOMPAS IS EEN BEGRIIP DAT DE MEESTEN VAN U VOORBIJ HEBBEN ZIEN KOMEN. SOMMIGEN VAN U HEBBEN, VIA EEN OPLEIDING, MAESTRO KOMPAS VAN DICHTBIJ MEEGEMAAKT, VOOR ANDEREN IS HET NOG WAT MINDER BEKEND. WAAR STAAT MAESTRO KOMPAS PRECIJS VOOR, WIE ZIJN DE MENSEN ERACHTER EN WAT DOEN ZIJ PRECIJS IN HET CARIBISCH NEDERLANDSE ONDERWIJSVELD?

Radha Gangaram Panday
Projectleider opleidingen bij Maestro Kompas

Maestro Kompas (MK) is een samenwerkingsverband tussen de Open Universiteit en de Faculteit Educatie van de Hogeschool van Utrecht. Het team achter Maestro Kompas werkt, in opdracht van de Directie Leraren van het Ministerie van Onderwijs, aan de volgende twee projecten:

1. Opleiden en bevoegd maken van on(der)bevoegde leraren op de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Caribisch Nederland)
2. Samenwerken met de opleidingsinstellingen voor hoger onderwijs op Curaçao, Aruba en St. Maarten om te komen tot een duurzame opleidingsinfrastructuur in de Caribische regio.

www.uitzendinggemist.nl

MO Doc 'De Maastrichtse droom:
van poetser tot professor'
(za 12 apr 2014, 12:25)

De islamitische basisschool El Habib in Maastricht heeft het predikaat excellente school gekregen. De leerlingen komen uit sociaal zwakke milieus en hebben bij binnenkomst vaak een taalachterstand. Uiteindelijk gaan ze met een voorsprong weg richting de middelbare school.

VOOR U BEKEKEN ...

OVERZICHT MK-TRAJECTEN VOOR ON(DER)BEVOEGDEN

UNIVERSITY OF CURAÇAO

PABO-opleiding voor kandidaten op Bonaire
Opleiding Pedagogisch Getuigschrift (Bonaire)
Bachelor Lerarenopleiding Nederlands en Engels (Bonaire)
Masters Lerarenopleiding Papiamentu en Spaans (Bonaire)

INSTITUTO PEDAGÓGICO ARUBANO (IPA)

Nederlandstalige PABO-opleiding op Sint Eustatius

UNIVERSITY OF SAINT MAARTEN

PABO-opleiding voor Engelstalige kandidaten
op Sint Eustatius

HOGESCHOOL UTRECHT, UNIVERSITY OF CURAÇAO, UNIVERSITY OF SAINT MAARTEN EN UNIVERSITEIT VAN ARUBA

Lerarenopleidingen wiskunde, techniek, biologie,
gezondheidszorg en welzijn (Bonaire en Sint Eustatius)

NCOI

Lerarenopleiding bewegingsleer (Saba)

HOGESCHOOL UTRECHT

Engelstalige lerarenopleiding biologie (Saba)

UNIVERSITY OF FLORIDA

Lerarenopleiding ICT, Teacher's certificate

Het doel is om een flinke impuls te geven aan de kwaliteit van het onderwijs in Caribisch Nederland door ervoor te zorgen dat in 2016 alle leraren bevoegd zijn en om leraren in Caribisch Nederland ook na 2016 lokale mogelijkheden te bieden voor opleiding en (bij)scholing.

Radha Gangaram Panday, projectleider opleidingen bij Maestro Kompas, legt uit: "Zoals bekend, bracht de staatkundige transitie van Bonaire, Saba en Sint Eustatius in oktober 2010 voor het onderwijs op deze eilanden nieuwe kwaliteitseisen met zich mee. Sommige docenten die op de scholen in Caribisch Nederland werken, zijn opgeleid in Suriname of in andere landen waarvan de lerarenopleidingen niet volledig door Nederland worden erkend. De betreffende docenten hebben een assessment afgelegd om in kaart te brengen over welke competenties (kennis, vaardigheden en beroepshouding) ze wel en niet beschikken en wat ze nog moesten aanvullen om te voldoen aan het volledige beroepsprofiel."

Waar zitten dan de leemtes bij de zogenaamde "onderbevoegde docenten"? Radha: "uit een inventarisatie op de scholen kwam naar voren, dat op Sint Eustatius en op Bonaire een grote groep onderwijsassistenten werkzaam is, die een PO-bevoegdheid zou moeten behalen om daadwerkelijk voor de klas te kunnen staan. Daarom is in 2012 op Bonaire een groep leerkrachten gestart met een opleiding bij de University of Curaçao en in maart 2013 zijn docenten op Sint Eustatius begonnen aan een opleiding die door de IPA (Instituto Pedagógico Arubano) wordt verzorgd. In het VO bleek dat sommige docenten deels of geheel opgeleid moeten worden in diverse vakgebieden: Nederlands, Engels, Spaans (1e graads), Papiaments (1e graads), wiskunde, techniek, biologie, omgangskunde, gezondheidswetenschappenzorg en welzijn, bewegingsonderwijs en ICT. Er waren ook kandidaten die hun pedagogisch getuigschrift moesten halen. Verder zijn er een paar Engelstalige personen op Sint Eustatius en Saba, die in het Engels opgeleid moesten worden.

Kijk voor uitgebreide informatie over Maestro Kompas op de website

www.maestrokompas.org

ZO ZIT MAESTRO KOMPAS IN ELKAAR

HET WAS EEN COMPLEXE PUZZEL OM VOOR IEDEREEN DE GESCHIKTE OPLEIDING TE VINDEN MAAR DIE IS INMIDDELS 'OPGELOST', WANT ALLE MK-KANDIDATEN ZITTEN NU IN EEN OPLEIDING."

Van april 2013 tot februari 2014 heeft Maestro Kompas op Bonaire en Sint Eustatius vast een start gemaakt met vakken die onder de minor vallen, zodat veel kandidaten al konden starten met hun opleiding. Het ging om de onderdelen taal, rekenen en gedrag.

"Blended" leervorm

In 2013 zijn op alle drie de eilanden de eerste modules rekenen, taal en gedrag georganiseerd. Net als sommige andere opleidingen vanuit MK, zijn ook deze modules in "blended" vorm aangeboden. Blended betekent dat alle leerstof in een digitale omgeving wordt aangeboden en op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door middel van instructiefilmpjes, presentaties, leesteksten, linkjes naar websites etc. De fysieke contactmomenten tussen docenten en studenten zijn anders georganiseerd dan in het traditionele onderwijs. Er worden twee rondes "face-to-face" lessen georganiseerd, dus waar de docenten fysiek bij aanwezig zijn: bij de start en bij de afronding van een vak. Tussendoor zijn er wekelijkse sessies via Skype en is er e-mailcontact. Deze vorm van opleiden biedt veel mogelijkheden voor studenten in Caribisch Nederland om een langere opleiding te volgen zonder daarvoor van hun eiland af te moeten.

Begin 2014 zijn de eerste minormodules voor rekenen, taal en gedrag afgerond op St. Eustatius en Bonaire drie de eilanden. Radha kijkt terug op succesvol verlopen modules: "Voor sommige kandidaten was het echt heel zwaar om deze opleiding te combineren met gezin en werk. Maar iedereen was enthousiast en de meesten hebben zich echt ingezet om de opleiding succesvol af te ronden."

STUURGROEP

Het samenwerkingsverband Maestro Kompas wordt geleid door een stuurgroep, bestaande uit Dick de Wolff, directeur faculteit Educatie, Hogeschool Utrecht en René van Hezewijk, decaan Psychologie en Onderwijswetenschappen Open Universiteit.

PROJECTLEIDERS

- De opleidingen worden gecoördineerd door projectleider opleidingen Radha Gangaram Panday van Hogeschool Utrecht.
- Wim Dideren van de Open Universiteit werkt als projectleider met instellingen van Curaçao, Aruba en St. Maarten aan de realisatie van een duurzame Caribische opleidingsstructuur in de vorm van een virtuele campus.

De projectleiders zijn samen verantwoordelijk voor de realisatie van het totale Maestro Kompas project.

DOCENTEN

De instructie, zowel lokaal als op afstand, wordt verzorgd door docenten van de diverse betrokken regionale en Nederlandse opleidingsinstituten (zie verder het kader "Overzicht opleidingen binnen het Maestro Kompasprogramma").

Wim Dideren

Projectleider bij Maestro Kompas

belast met de realisatie van een duurzame Caribische opleidingsstructuur

SCHOOLGEBOUWEN IN DE STEIGERS

OP ALLE FRONTEN WORDT GEWERKT AAN DE VERBETERING VAN HET PRIMAIR, VOORTGEZET EN BEROEPSONDERWIJS OP BONAIRE, SINT EUSTATIUS EN SABA. OOK DE SCHOOLGEBOUWEN WORDEN ONDER HANDEN GENOMEN. EEN TEAM VAN PROJECTMANAGERS VAN DE RIJKSGEBOUWENDIENST IS DAGELIJKS BEZIG OM DE VERBOUWINGEN EN VERBETERINGEN AAN DE GEBOUWEN IN GOEDE BANEN TE LEIDEN. ALLE BOUW- EN RENOVATIEACTIVITEITEN ZIJN OP HOOFDLIJNEN VASTGELEGD IN DE ZOGENAAMDE “ONDERWIJSHUISVESTINGSPANNEN” VOOR DE SCHOOLGEBOUWEN OP BONAIRE, SINT EUSTATIUS EN SABA. WAT HOUDEN DEZE PLANNEN PRECIJS IN EN WAT KOMT ER ALLEMAAL BIJ KIJKEN OM ZE TE KUNNEN REALISEREN?

Afdelingshoofd Hans Kuilder van OCW vertelt: “Dat het met de aanpak van de onderwijshuisvesting menens was, bleek toen het ministerie van OCW en de Openbare Lichamen samen zo’n 75 miljoen dollar beschikbaar stelden voor het opknappen van de schoolgebouwen. Over het algemeen worden bestaande schoolgebouwen gerenoveerd, in enkele gevallen verrijst een geheel nieuw gebouw. Het is een ingrijpende operatie, die moet leiden tot betere werk- en leeromstandigheden op de scholen.”

Omvangrijke klus

De Rijksgebouwendienst coördineert namens de Openbare Lichamen en OCW de detaillering en uitvoering van de plannen. Fleur Lagcher, diensthoofd RGD in Caribisch Nederland, geeft leiding aan het team van inmiddels vijf projectmanagers van de Rijksgebouwendienst in Caribisch Nederland. Ze vertelt: “In totaal werken nu vier medewerkers van de Rijksgebouwendienst in Caribisch Nederland mee aan de begeleiding van de bouwprojecten. Twee projectmanagers zijn gestationeerd op Bonaire en twee op de Sint Eustatius, voor de projecten op Sint Eustatius en Saba. In mei 2014 komt daar een programmamanager op Bonaire bij. Hoewel er al veel in gang is gezet, en de eerste nieuwbouw en renovaties gerealiseerd zijn, moeten er ook nog veel projecten starten. En de scholen hebben natuurlijk haast; die hebben dringend behoefte aan betere en modernere gebouwen.”

De schoolgebouwen op Bonaire, Sint Eustatius en Saba bleken over het algemeen sterk verouderd. Leone: “geen enkel schoolgebouw voldeed aanvankelijk aan de eisen die we tegenwoordig aan onderwijshuisvesting stellen, hoewel de staat van de gebouwen verschilt. De meeste schoolgebouwen blijven behouden en worden grondig gerenoveerd. In enkele gevallen is nieuwbouw noodzakelijk. Al met al een omvangrijke klus voor alle betrokken

partijen. Het werk wordt daarom gefaseerd uitgevoerd. Bij sommige scholen is het werk al afgerond, terwijl op andere scholen het werk nog moet beginnen.”

Metamorfose

Op Bonaire is in 2011 begonnen met het Liseo Boneriano (red.: de havo-vwo unit van de Scholengemeenschap Bonaire). Toen de tijdelijke barakken in maart 2010 afbrandden, besloot het ministerie van OCW middelen vrij te maken voor een nieuw en modern onderkomen voor de leerlingen, op ongeveer dezelfde locatie. Acht maanden later, in augustus 2011, is het nieuwe gebouw in gebruik genomen. Meer dan tweehonderd leerlingen van havo en vwo krijgen nu les in een nieuw gebouw dat aan alle eisen voldoet. Een enorme vooruitgang voor zowel de leerlingen als het onderwijzend personeel.

Momenteel wordt op Bonaire de Kolegio San Bernardo grondig onder handen genomen. De eerste fase is zo goed als gereed. Leone: “De school heeft een zichtbare metamorfose ondergaan. De daken zijn vernieuwd, de gebouwen hebben een nieuwe frisse kleur gekregen en zijn uitgerust met nieuwe ramen en deuren. Daarnaast zijn de bestaande toiletten gerenoveerd en zijn er nieuwe toiletten bijgekomen. De gerenoveerde gebouwen zijn bovendien voorzien van nieuwe luchtbehandeling, bestaande uit airco-installaties met verse luchttoevoer en CO₂-meters. Hier zal elke school in Caribisch Nederland mee worden uitgerust. Uiteraard hoort bij het opknappen van de gebouwen ook aanpakken van het schoolterrein.”

“Ook op Sint Eustatius en Saba is voortgang geboekt”, vertelt Tomiwa Safe-Adewumi. “Bij de Gwendoline van Putten School staat sinds 2012 een overdekte binnenplaats. Deze wordt intensief gebruikt bij zowel regen als felle zon en

Sloopfase van het hoofdgebouw en de gymzaal van de Golden Rock school.

is een grote vooruitgang voor de school. En de leerlingen en leraren van de Governor de Graaff hebben nu de beschikking over een modern schoolgebouw. Alle lokalen hebben een luchtbehandelingssysteem gekregen. Dat is prettig voor het binnenklimaat, maar draagt ook bij aan de rust in de klassen omdat de ramen gesloten kunnen blijven. Zoals Leone al aangaf, is aanleg hiervan een standaard ingreep bij alle schoolgebouwen op de drie eilanden. Dit is vastgelegd in de drie onderwijshuisvestingsplannen. Op Saba heeft de Peter L. Granger Auditorium een opknappbeurt gekregen ten behoeve van de veiligheid van de gebruikers. Het Auditorium moet nog een grotere renovatie ondergaan, maar de prioriteit ligt nu bij een nieuw gebouw in St. Johns voor de Laura Linzey Day Care Center en groepen 1 en 2 van de Sacred Heart School.”

Tijdens de werkzaamheden moeten de scholen natuurlijk open blijven. Tijdens nieuwbouwprojecten is dat eenvoudig, de leerlingen krijgen dan gewoon les in het oude gebouw totdat het nieuwe gebouw gereed is. Bij renovatie van de bestaande schoolgebouwen is een tijdelijke behuizing nodig. De veiligheid van leerlingen en personeel is prioriteit nummer één tijdens de werkzaamheden. Als groepen leerlingen les krijgen nabij het bouwterrein, wordt het terrein met hekken afgesloten, werkzaamheden die veel lawaai veroorzaken, gebeuren buiten schooltijd en het bouwverkeer blijft strikt gescheiden van het normale schoolverkeer.

Lokale betrokkenheid

Bij de bouw of renovatie van de scholen worden zoveel als mogelijk lokale aannemers ingezet. Tomiwa: “Via een aanbesteding kunnen zij meedingen naar de opdracht. Deze manier van opdrachten verwerven is voor kleinere aannemers nieuw.” Leone voegt daar aan toe: “Dat geldt ook voor het noodzakelijke lees- en schrijfwerk dat nodig is voor de aanbesteding en verantwoording.”

Fleur legt uit dat de ambitie van het Rijk, en dus de Rijksgebouwendienst, is dat de gebouwen in Caribisch Nederland eenzelfde kwaliteit en veiligheid hebben als de gebouwen in Europees Nederland. Daar waar voor Caribisch Nederland specifieke wetgeving van kracht is, wordt die toegepast. Is

Als u vragen heeft over de onderwijshuisvestingsplannen kunt u

contact opnemen met Fleur Lagcher via:

Fleur.Lagcher@Rijksdienstcn.com | Fleur.Lagcher@rgd.minbzk.nl

OVERZICHT PROJECTEN ONDERWIJSHUISVESTINGSPROGRAMMA

GEREALISEERDE PROJECTEN

Bonaire St. Eustatius

Nieuwbouw Liseo Boneriano
Nieuwbouw overdekte
Gwendoline van Putten School
Nieuwbouw Governor de Graaff School
Tijdelijke huisvesting scholen
Reparatie dak P.L. Granger Auditorium

Saba

LOPENDE PROJECTEN

(IN DE VOORBEREIDING-, ONTWERP- OF BOUWFASE)

Bonaire

Renovatie Kolegio San Bernardo
Nieuwbouw Watapana school
Nieuwbouw brede school Kolegio Papa Cornes
Nieuwbouw en renovatie Scholengemeenschap Bonaire
Herstel vloer Blok C, Bethel Methodist School
Renovatie Golden Rock School
Renovatie Gwendoline van Putten School
Nieuwbouw Kindergarten/ Day Care
Renovatie P.L. Granger Auditorium

St. Eustatius

Saba

TOEKOMSTIGE PROJECTEN

Bonaire

Renovatie Kolegio Reina Beatrix
Renovatie Kolegio San Luis Bertran
Renovatie Kristu Bon Wardador
Renovatie Pelikaan School
Renovatie/uitbreiding Seventh Day Adventist School
Renovatie Bethel Methodist School
Renovatie Sacred Heart School
Renovatie Saba Comprehensive School

St. Eustatius

Saba

die er niet, dan geldt de wet- en regelgeving die in Europees Nederland van kracht is. Maar die is niet overal in Caribisch Nederland even goed toepasbaar of uitvoerbaar.

Soms zijn de ingrepen meer van bouwkundige aard. Zoals bij de Bethel Methodist School op Sint Eustatius. Tomiwa: “De verdiepingvloer van het als laatste gerealiseerde schoolblok is constructief niet goed ontworpen en uitgevoerd. De draagconstructie voldoet niet aan de eisen en is dus potentieel gevaarlijk. Op dit moment zijn aannemers aan het werk op dat te verhelpen. Ook de Golden Rock School wordt grondig gerenoveerd tot op het bouwkundig skelet, met als resultaat een beter en veiliger schoolgebouw, met veilige speelvoorzieningen, geklimatiseerde lokalen en kantoren, geïsoleerde daken, verbeterde doorstroming bij het ophalen en wegbrengen van de leerlingen en dergelijke.”

De Rijksgebouwendienst is, als alles goed blijft gaan, tot 2016/2017 aan het werk met de onderwijshuisvesting. Als alle werkzaamheden zijn afgerond, is aan een belangrijke voorwaarde voldaan om het onderwijs op Bonaire, Sint Eustatius en Saba naar een hoger plan te tillen. ■

Patricia Angela Directeur Colegio Papa Cornes Bonaire

PATRICIA ANGELA IS SINDS AUGUSTUS 2011 DIRECTEUR VAN DE KATHOLIEKE BASISCHOOL KOLEGIO PAPA CORNES. MET 426 LEERLINGEN, VERDEELD OVER 17 GROEPEN, IS KOLEGIO PAPA CORNES DE TWEEDE GROOTSTE BASISCHOOL OP BONAIRE.

Patricia begon haar loopbaan als leerkracht in 1991 aan deze school, na haar opleiding te hebben afgerond op Curaçao. Vijf jaar later vertrok zij naar Aruba. Zij had daar vijftien jaar lang in het onderwijs gewerkt toen zij besloot te reageren op een vacature voor de functie van directeur aan de Colegio Papa Cornes. Patricia: "Ik had ondertussen zoveel ervaring opgedaan in het onderwijs en voelde me geroepen voor de functie! Uit een aantal kandidaten, zowel uit Nederland als van de andere eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen, ben ik het geworden." Een goede structuur aanbrengen was Patricia's eerste aandachtspunt. "De school had op dat moment net de overgang vanuit het Funderend Onderwijssysteem achter de rug. De vele veranderingen in een betrekkelijk korte tijd vroegen erg veel van de leerkrachten, dus moest ik prioriteiten stellen. De organisatiestructuur moest worden aangepast: er was een personeelstekort en er waren bovendien veel zorgleerlingen."

Met de overgang naar de nieuwe staatkundige structuur van Bonaire, Saba en Sint Eustatius, kwam ook de noodzaak om te gaan voldoen aan de kwaliteitseisen van het Nederlandse onderwijsstelsel. Patricia vertelt hoe dat door de school is opgepakt: "Samen met de schoolcoach hebben we in het schooljaar 2011-2012 voor onze school een verbeterplan opgesteld: in 2016 moeten we de gestelde kwaliteitsdoelen bereikt hebben. Elk schooljaar wordt dit plan geëvalueerd en bijgesteld. De leerkrachten hebben diverse nascholingscursussen gevolgd, zoals een cursus rekenen en een cursus taalontwikkeling. We zijn nog bezig met de introductie van nieuwe methodes voor Nederlands, lezen, rekenen en Papiaments. Er is een remedial teacher actief voor het vak rekenen voor leerlingen uit de groepen vijf tot en met acht en we hebben inmiddels het PRISMA project lopen, voor het bijspijkeren van leerlingen

vanaf groep 6 die voor het Nederlands een achterstand hebben qua vocabulaire en op het gebied van spreken en luisteren."

Patricia geniet van haar werk. "Het geeft een enorme voldoening om verbeteringen te kunnen realiseren. Maar bovenal richt ik mij op de leerlingen. Het gaat erom dat we de leerlingen een stevige basis mee geven, zodat zij met succes hun vervolgoopleidingen kunnen afronden om op verantwoordelijke en respectvolle wijze te kunnen functioneren in de maatschappij. En die basis bestaat niet alleen uit kennis, maar ook attitude: hoe ga je om met elkaar en hoe sta je in het leven? De lessen 'algemene mensvorming' dragen hier ook aan bij. Sommige kinderen hebben het thuis niet makkelijk en zijn hier echt van afhankelijk. De interne begeleiders van de school spelen hierin een belangrijke rol door het testen en volgen van de kinderen. Door middel van de handelingsplannen proberen wij, in samenwerking met de ambulante onderwijskundige begeleiders en de maatschappelijk werkers van het EOZ (red.: expertisecentrum onderwijszorg), elk kind te helpen in zijn of haar ontwikkeling."

Patricia is positief over de voortgang van de verbetertrajecten. "Ik heb er vertrouwen in dat we de meeste doelstellingen voor 2016 zullen halen. Er is een goede samenwerking tussen de PO-scholen op het eiland en we wisselen ook op directieniveau kennis en ervaring uit. Dankzij de lumpsumfinanciering kunnen we nu ook de middelen aanschaffen die nodig zijn om de kwaliteitsslagen te kunnen realiseren. Een hele belangrijke ontwikkeling, die hopelijk over een jaar of twee gerealiseerd zou moeten zijn, is de ontwikkeling van de nieuwbouw voor BredeSchool Papa Cornes. Kortom, onze school is flink in beweging. We werken continu aan de kwaliteit, maar ook aan onze eigen expertise en vaardigheden."

Fotografie:
Staysly Gailo

"... Het gaat erom dat we de leerlingen een stevige basis mee geven, zodat zij met succes hun vervolgoopleidingen kunnen afronden om op verantwoordelijke en respectvolle wijze te kunnen functioneren in de maatschappij ..."

TWEE BRONZEN MEDAILLES VOOR BONAIRIAANSE MBO-ERS!

MAAR LIEFST TWEE BONAIRIAANSE MBO-LEERLINGEN VAN DE SCHOLENGEMEENSCHAP BONAIRE HEBBEN EEN BRONZEN MEDAILLE GEWONNEN TIJDENS DE WORLDSKILLS AMERICAS VAK WEDSTRIJDEN, DIE VAN 2 TOT 5 APRIL WERDEN GEHOUDEN IN BOGOTÁ, COLOMBIA. AAN DEZE BEROEPENKAMPIOENSCHAPPEN VOOR NOORD-, MIDDEN- EN ZUID-AMERIKA NAMEN 186 DEELNEMERS DEEL UIT 16 LANDEN. DE BRONZEN MEDAILLES GINGEN NAAR JEANDINO HART (NETWERKBEHEERDER INFRASTRUCTUUR) EN JULIO MERCEDES (TEGELZETTEN). DIT IS EEN FANTASTISCHE PRESTATIE, AANGEZIEN DE DEELNEMERS UIT BONAIRE VOOR HET EERST PARTICIPEERDEN IN WORLDSKILLS AMERICAS.

In totaal namen vijf kandidaten uit Bonaire deel. De andere drie deelnemers waren Jason Albertus (gipsplaat), Gedeon Luijando (Lassen) en J-son Carter (web design). Gedeon ontving ook een medaille omdat hij de hoogste score behaalde van het team van Skills Netherlands Caribbean. De leerlingen vormden onderdeel van de delegatie Skills Netherlands Caribbean, genaamd naar de stichting die de financiering van de deelname vanuit Caribisch Nederland verzorgde. De Skills Netherlands delegatie bestond in totaal uit 15 personen. Naast de kandidaten namen ook vijf docenten uit Bonaire deel als expert en zorgden twee mediastudenten voor de verslaglegging.

Vier dagen lang voerden de kandidaten zware opdrachten uit onder het toezicht van 129.000 bezoekers. Mbo-docent Rob van der Vechte, expert bij web design, begeleidde de kandidaat en fungeerde als jurylid tijdens de wedstrijd: "WorldSkills Americas was erg zwaar, maar vooral heel motiverend. Het is een ontzettende goede leerervaring voor de kandidaten en voor de docenten." Martijn Baptiste, expert tegelzetter en gipsplaat: "Het niveau ligt heel hoog, met bepaalde opdrachten hadden onze kandidaten nog nooit geoefend. Maar ik vond het bijzonder om te zien dat onze kandidaten niet opgaven; ze zien dat ze nog een lange weg te gaan hebben, maar ze willen zichzelf door het meedoen aan de vakwedstrijden verbeteren. Alle deelnemers hebben passie voor hun vak en dat inspireert onze kandidaten."

Ervaringen

De kandidaten hebben zeker veel ervaring opgedaan. Gideon: "Ik ben beter in mijn vak als lasser geworden. Zo

heb ik veel over veiligheidsregels geleerd en de omgang met materialen. Mijn tegenstanders waren heel goed en dat stimuleert mij om zelf ook beter te worden. Als ik terug ben op Bonaire ga ik dan ook verder trainen." Dat Jason Carter geen medaille heeft behaald, maakt hem niet veel uit: "Winnen is voor mij niet het belangrijkste, de ervaring brengt mij verder. Deze ervaring wil ik verder ook delen met andere leerlingen."

Docent Rob: "Door het meedoen aan deze vakwedstrijden kunnen we de onderwijsachterstand op de eilanden verkleinen. Ik doe hier veel nieuwe ideeën op om mijn lessen te verbeteren en ontmoet veel geschoolde docenten. We hebben hier zelfs al afspraken gemaakt voor uitwisselingsprogramma's. Zo komen ervaren leerlingen en docenten uit het team van Colombia binnenkort naar Bonaire toe om workshops te geven en onze studenten te trainen."

Skills Netherlands Caribbean (SNC) is een zusterorganisatie van de stichting Skills Netherlands en werd in 2013 opgericht om deelname aan deze internationale vakwedstrijden mogelijk te maken voor leerlingen uit Caribisch Nederland. Skills Netherlands ondersteunt SNC met kennis en kunde bij de organisatie van vakwedstrijden.

Meer informatie is ook te vinden op:
www.skillsnetherlands.nl/over-ons/skills-netherlands-caribbean/over-skills-netherlands-caribbean

STICHTING SABA REACH

OP ÉÉN VAN DE HOOGSTE PLEKJES IN WINDWARDSIDE, SABA, BEVINDT ZICH EEN OVERZICHTELIJK AANGELEGDE, TERRASVORMIGE TUIN, WAAR EEN GROTE VARIËTEIT AAN GROENTE, VRUCHTEN EN KRUIDEN WORDT VERBOUWD. WE HEBBEN HET OVER DE SOCIALE WERKPLAATS, GENAAMD ORGANOPONICS¹ GARDEN VAN DE STICHTING SABA REACH. DEZE ORGANISCHE TUIN IS ÉÉN VAN DE DRIE PIJLERS VAN DE STICHTING WABA REACH, ZOALS UITGELEGD DOOR DE DIRECTEUR, LA-TOYA CHARLES.

“Volgens de statuten is de stichting geregistreerd als de Foundation Social Workplace Saba (stichting sociale werkplaats Saba). Maar toen hier in januari 2013 als directeur begon, werd al gauw duidelijk dat de activiteiten van de stichting ondertussen waren uitgebreid; de naam en missie, die overwegend ingaan op de sociale werkplaats, waren door de actualiteit ingehaald. Er waren sinds de oprichting in 2007 twee afdelingen bijgekomen. De organisatie omvat dus drie afdelingen, die alledrie even belangrijk zijn: de afdeling Youth Opportunity Path of SKJ (Sociale Kanstrajecten Jongeren) en die tweede kanstrajecten voor jongeren aanbiedt (red.: de voormalige ‘SVJ’ of Sociale vormingsplicht jongeren), de afdeling Adult Continuing Education (ACE) of volwassenenonderwijs en de sociale werkplaats.”

MISSIE SABA REACH FOUNDATION

De Saba Reach Foundation biedt alternatieve sociale en educatieve mogelijkheden ter verbetering van de persoonlijke en professionele ontwikkeling en arbeidsmarktpositie van Sabaanse burgers.

1. Organoponics (oorspronkelijk “organopónicos”) staat voor een systeem van organische stadstuinen dat in Cuba is ontwikkeld. Deze tuinen worden meestal gevormd door lage, betonnen bakken, gevuld met aarde en enorganisch materiaal en drip irrigation slangen die op en door de verbouwde producten heen lopen.

Aangezien de meerderheid van de voormalige bestuursleden zich ondertussen uit het bestuur van de stichting had teruggetrokken, is er in Januari 2013 een nieuw bestuur samengesteld. Het kersverse bestuur formuleerde, samen met de directie, een nieuwe missie die een betere weergave vormt van de verschillende stichtingsactiviteiten. Vervolgens hebben zij, in samenwerking met Jumbie Design Consultancy, de nieuwe naam Saba Reach Foundation met het bijbehorende, nieuwe logo geïntroduceerd.

Sociale kanstrajecten

The 'Youth Opportunity Path department' biedt sociale kanstrajecten voor jongeren aan, conform de Wet SKJ (Sociale Kanstrajecten voor Jongeren). Dit programma richt zich op jonge Sabanen tussen de 18 en 24 jaar oud, die hun middelbare schoolopleiding niet met een diploma hebben afgerond. Deze jongeren krijgen binnen het programma de kans om hun sociale vaardigheden verder te ontwikkelen en een diploma of startkwalificatie te behalen. Een startkwalificatie vergroot de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt of voor een succesvolle voortzetting van een opleidingstraject. Het programma wordt volledig gefinancierd door het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De deelnemers ontvangen een toelage, gebaseerd op hun aanwezigheid tijdens de lessen.

De stichting is momenteel bezig met de afronding van het opleidingsprogramma en de uitstroomprofielen van de deelnemers die in augustus 2013 instroomden. Vertegenwoordigers van RCN/OCW en directeur Carl Buncamper van het Project Bureau adviseerden de stichting Saba Reach begin 2013 om zich voor de ontwikkeling van het actieplan te laten adviseren door Fundashon FORMA, die recent voor de Onderwijsinspectie de basiskwaliteit hadden bereikt voor hun SKJ programma's. Saba Reach heeft dit advies opgevolgd en het resultaat was een actieplan waarin onder meer het aantrekken van een full-time docent was opgenomen, naast de bestaande part-time zorgcoördinator Connie Adkins. La - Toya: "we hadden voorheen met een groep losse docenten gewerkt maar het voordeel van deze nieuwe, full-time docent, Vincent Stroom, is dat hij een veel sterkere band kan opbouwen met de deelnemers. Vervolgens hebben we een intensieve campagne gevoerd, om deelnemers aan te trekken. Die heeft twaalf deelnemers opgeleverd. Daarvan zijn er ondertussen helaas vijf afgehaakt - na overleg met de stichting - na afronding van het onderdeel sociale vaardigheden. De combinatie van overdag werken op een stageplek en 's avonds lessen volgen bleek een te grote uitdaging, vooral voor deelnemers met kinderen. Maar voor diegenen die het programma wel afmaken, biedt dit gecombineerde studeren werktraject een mooie combinatie van theorie en praktijk. De stages, die bij elkaar 18 weken in beslag nemen, vormen een belangrijk onderdeel van het programma."

Het hoofdtraject, bestaande uit een vakopleiding, wordt gerealiseerd door middel van een samenwerking met de Gwendoline van Putten School op Sint Eustatius.

Het team van Foundation Saba Reach: Bovenste rij, v.l.n.r.: Vincent Stroom (SKJ docent), Otto Anderez (agronomisch ingenieur) en Franklin Wilson (docent Engels). Onderste rij, v.l.n.r.: Connie Adkins (zorgcoördinator) La-Toya Charles (directeur), Amanda Aguirre (docente Spaans) en Margo Dubois (docente Nederlands).

OPZET EN INHOUD VAN DE SOCIALE KANSTRAJECEN VOOR JONGEREN

Het basisprogramma, dat vier maanden duurt, richt zich op de ontwikkeling van sociale vaardigheden. Door middel van workshops worden de deelnemers geholpen bij het (opnieuw) opbouwen van zelfvertrouwen. Daarnaast doorlopen zij enkele lesmodules op het gebied van engels, rekenen en computervaardigheden.

Het hoofdtraject bestaat uit een vakopleiding, equivalent aan het mbo1 niveau. Het programma bestaat uit stages gedurende 18 weken en de vakken Career & Citizenship (Carrière en burgerschap), Arithmetic (rekenen), Engels en Nederlands en een serie workshops met coaches en opdrachten. Studenten die dit hoofdtraject succesvol afronden, ontvangen een certificaat waarmee zij binnen het Koninkrijk deel kunnen nemen aan mbo 2 programma's.

Onderwijs voor volwassenen

De afdeling Onderwijs voor volwassenen biedt cursussen aan waarmee volwassenen die reeds op de lokale arbeidsmarkt actief zijn hun kennis en vaardigheden kunnen vergroten. De stichting biedt sinds maart 2014 geaccrediteerde taalcursussen Engels als tweede taal, Spaans en Nederlands. Deze worden verzorgd door de University of the Dutch Caribbean. Het Saba reach team hoopt deze afdeling verder te kunnen professionaliseren door het aanbieden van geaccrediteerde computer- en managementcursussen van de University of the Dutch Caribbean, hospitality opleidingen van het American Hotel and Lodging Educational Institute en online cursussen van de University of the West Indies.

De sociale werkplaats

De Organoponic garden functioneert als een sociale werkplaats en heeft als doel om een zinvolle tijdsbesteding te bieden voor mensen die niet aan alle voorwaarden voldoen aan een baan op de reguliere arbeidsmarkt. La-Toya: “de sociale werkplaats biedt de medewerkers, of deelnemers, de mogelijkheid om een salaris te verdienen door de productie van lokale, organisch gekweekte landbouwproducten: een sociaal georiënteerde activiteit waarmee zij ook bijdragen aan de Sabaanse samenleving. De deelnemers hebben, na een gedegen training, de mogelijkheid om de arbeidsmarkt op te gaan.”

Het dagelijkse management van de tuin is in handen van de Cubaanse ingenieur Otto Anderez. Het zijn zijn voorgangers die de Cubaanse organoponics productiemethodes naar Saba brachten. Part-time Job Coach Michel Jansen leidt en coacht de deelnemers in hun dagelijkse werk. In de ochtend doen zij productiewerk in de tuin. 's Middags krijgen zij les in sociale vaardigheden van Job Coach en Counselor Connie Adkins of landbouwlessen van Otto Anderez. Iedere vrijdag is er een moment van reflectie, waarin het personeel en de deelnemers samen terugkijken op de afgelopen week om vast te stellen wat er goed ging en wat nog voor verbetering vatbaar is. Dan worden ook de plannen voor de nieuwe week gemaakt. De variëteit van de verbouwde gewassen is groot, volgens La-Toya: “Afhankelijk van het seizoen, bestaat het aanbod uit onder meer uit de zogenaamde season peppers, wortelen, bosuitjes, papaya, bloemkool, komkommer, tomaten, kropsla en diverse kruiden.”

Een SKJ les met, v.l.n.r.: Alejandro Benders, Domiana Leverock en Ange Leonie Cetoute.

De stichting heeft recent aan vier PRO-studenten van de Saba Comprehensive School een landbouwtraject geboden: werkend in de tuin konden zij de overgang maken van werk naar school. Hoewel er veel aandacht is voor de productie van de tuin, benadrukt La – Toya dat het organische tuinitiatief primair als doel heeft als sociale werkplaats een beschermde werkomgeving te bieden aan de deelnemers. De salarissen van zowel het personeel als de deelnemers worden betaald uit subsidies van het Openbaar Lichaam Saba ende opbrengsten uit de tuin wordt gebruikt om de onderhoudskosten van de tuin te dekken, zoals de aanschaf van compost, mest, water etc.

Toekomst

Wat zijn de plannen van de stichting voor de toekomst? La - Toya: “het verkrijgen van een positief inspectierapport voor ons SKJ-traject is één van de belangrijkste aandachtspunten in het komende jaar. Dit betekent dat wij veel tijd en aandacht gaan besteden aan de ontwikkeling van de hoofdtrajecten. Voor de afdeling volwassenenonderwijs ligt de focus op uitbreiding van het cursusaanbod voor werkende volwassenen. Wat de sociale werkplaats Organoponics Garden betreft: dit is zeker een opvallend initiatief dat veel positieve aandacht trekt. In 2013 wisten we een plek te bemachtigen in de top 20 van stichtingen die meedongen naar de Oranje Fonds Kroonappels¹ voor de categorie Buurt - Sociale Cohesie.

Maar landbouw is een zeer specifiek werkgebied en om meer mogelijkheden voor kansarme individuen te kunnen bieden, willen we de activiteiten van onze sociale werkplaats uitbreiden met andere, niet-landbouw gebonden activiteiten.”

1. De “Oranje Fonds Kroonappels” worden jaarlijks door het Oranje Fonds toegekend aan de beste sociale initiatieven binnen het koninkrijk. Voor meer informatie hierover, zie de website www.kroonappels.nl.

Ellen Petra Kester, Eric Mijts en Nick Faraclas

Presentatie van de resultaten van het onderzoek naar de instructietaal tijdens een town-hall meeting op Sint Eustatius.

“MOET OP SINT EUSTATIUS HET ENGELS DE INSTRUCTIETAAL WORDEN?” DIT IS EEN VRAAG DIE DE GEMOEDEREN OP SINT EUSTATIUS FLINK BEZIGHOUDT. ER ZIJN STERKE INDICATIES DAT EEN GOEDE BEHEERSING VAN HET NEDERLANDS MOMENTEEL VOOR VEEL KINDEREN OP SINT EUSTATIUS EEN STRUIKELBLOK VORMT VOOR HET BEHALLEN VAN GOEDE SCHOOLRESULTATEN. MAAR HOE WEEET JE NOU ZEKER DAT EEN OVERSTAP NAAR HET ENGELS ALS INSTRUCTIETAAL ECHT EEN GOEDE KEUZE IS, WAAR DE KINDEREN STRAKS DAADWERKELIJK HUN VOORDEEL MEE KUNNEN DOEN? EN HOE PAK JE ZO EEN GROTE VERANDERING IN HET ONDERWIJS AAN?

ONDERZOEK NAAR DE INSTRUCTIETAAL OP SINT EUSTATIUS

Om die reden zette oud-Commissioner Glenville Schmidt van Onderwijs in 2012 een eerste stap door aan de toenmalige minister van Onderwijs, Marja van Bijsterveldt, toestemming te vragen om een onderzoek te doen naar de meest wenselijke instructietaal op Sint Eustatius. De minister stemde in met dit onderzoek omdat zij vond dat alle kinderen een eerlijke kans moeten krijgen om hun talenten optimaal te kunnen ontwikkelen. Vervolgens werd in 2013 het “Sint Eustatius Language of instruction research” uitgevoerd.

Het Nederlands was op Sint Eustatius al voorafgaand aan de staatkundige veranderingen van 10-10-'10 de hoofdtaal in het onderwijs. Het onderwijs begint op de lagere scholen in het Engels, met het Nederlands als vak. Op de meeste PO-scholen is het Nederlands de officiële instructietaal vanaf groep vijf en in het voortgezet onderwijs is het Nederlands de officiële instructietaal.

Het onderzoek naar de instructietaal werd in 2013 uitgevoerd door drie internationaal gerenommeerde taalwetenschappers en bestond uit de volgende onderdelen:

1. **Een literatuurstudie**, waarin de wetenschappers vergelijkingen maakten tussen landen waar de instructietaal, net als op Sint Eustatius, niet de moedertaal is maar een zogenaamde “vreemde taal”, die weinig tot niet in het dagelijkse leven wordt gesproken.
2. **Veldonderzoek**, bestaande uit:
  - Onderzoek, door middel van interviews en vragenlijsten, naar de manier waarop de respondenten tegen resp. het Engels en het Nederlands aankijken en naar de situaties waarin ze deze twee talen gebruiken.
  - Een onderzoek (d.m.v. een zogenaamde “narrative proficiency test”) naar de mate waarin schoolkinderen in het Engels en het Nederlands een verhaal kunnen vertellen. De test bestond uit een stripverhaal waar de kinderen het verhaal bij moesten vertellen, in beide talen.
  - Klassenbezoeken en interviews met de verschillende belanghebbenden in de onderwijswereld van Sint Eustatius: van leerlingen tot ouders, docenten, schooldirecteuren, schoolbesturen en andere zogenaamde onderwijsprofessionals en geïnteresseerde burgers.
3. **Het formuleren van conclusies en aanbevelingen.**

Monica van Leeuwen-Laan (OCW),
onderzoekers Tineke Drenthe en Rose Mary Allen

Schilderles bij de Bethel Methodist School op Sint Eustatius.

DE ONDERZOEKERS DROEGEN TWEË MOGELIJKE SCENARIO'S AAN, VOOR HET TOEKOMSTIGE TAALBELEID VAN SINT EUSTATIUS:

SCENARIO 1

- Alle scholen gebruiken het Engels als instructietaal
- De kinderen krijgen vanaf de kinderopvang intensief en systematisch les in het Nederlands (volgens het zg. “spelend onderwijs” concept)
- Pas als de kinderen goed in het Engels kunnen lezen en schrijven, (in groep 5 of hoger) leren zij ook in het Nederlands schrijven en lezen.
- Alle woorden en concepten en terminologie in het onderwijs worden eerst in het Engels aangeboden en daarna in het Nederlands

SCENARIO 2

- Als scenario 1 maar dan met de volgende toevoeging:
- Leerlingen kunnen in het voortgezet onderwijs aan het eind van het tweede schooljaar kiezen tussen:
  - 1) Een academische opleiding, beroepsonderwijs of praktijkonderwijs met het Engels als instructietaal en Nederlands als een vreemde taal, of:
  - 2) Een overstap naar een havo of vmbo traject met het Nederlands als instructietaal. Dit traject is voor leerlingen die kiezen voor een vervolgstudie in Nederland of de Benedenwindse eilanden (in het laatste geval zullen zij ook enkele extra uren instructie ontvangen in het Papiaments als vreemde taal.

Haalbaarheidsonderzoek

In februari 2014 is een haalbaarheidsonderzoek van start gegaan, dat moet uitwijzen welk taalbeleid op Sint Eustatius het beste aansluit bij de lokale context en de mogelijkheden. Daartoe worden de twee bovengenoemde modellen of taalscenario's onderzocht die in het onderzoeksrapport naar voren zijn gebracht. Daarnaast wordt van de volgende scenario's eveneens de haalbaarheid onderzocht:

3. Continuering van de huidige systematiek met aanpassingen (bijvoorbeeld in aantal lessen en lesmateriaal).
4. Engels als enige instructietaal, gecombineerd met Nederlands als vreemde taal. Het Caribbean Examination Council-exam wordt gehanteerd (zoals op Saba).

Conclusies en aanbevelingen

Enkele van de belangrijkste conclusies uit het onderzoek zijn: Iedereen is het er met elkaar over eens dat:

- het onderwijs op het eiland de maximale beheersing van zowel het Engels als het Nederlands tot doel moet hebben;
- het Nederlands op Sint Eustatius een zogenaamde “vreemde taal” is;
- dat het huidige schoolsysteem, met een transitie van Engels naar Nederlands, niet werkt;

uit de “narrative proficiency test” blijkt dat schoolkinderen op Sint Eustatius zowel het Engels als het Nederlands onvoldoende beheersen.^{*1}

De taalonderzoekers benadrukten dat het taalbeleid niet als een toverstaf alle problemen in het onderwijs en de gemeenschap van Sint Eustatius zal oplossen. Maar het taalbeleid is iets waar men controle op heeft, dat op relatief korte termijn kan worden doorgevoerd en dat kan bijdragen aan het oplossen van andere problemen.

De staatssecretaris van OCW en het bestuurscollege van Sint Eustatius zullen de resultaten van de haalbaarheidsstudie tijdens de Caribisch Nederland-week in juni bespreken. Indien dit zal leiden tot en verandering van het instructietaalbeleid, zal ook de wetgeving worden aangepast. Het nieuwe taalbeleid zal dan gelden voor alle scholen op Sint Eustatius.

*1. Een volledig overzicht van alle conclusies en aanbevelingen van het taalonderzoek vindt u in het onderzoeksrapport “Language of instruction in Sint Eustatius”. Dat is op te vragen via Maritsa Silberie (maritsa.silberie@rijksdienstn.com) of Elaine Marchena (elaine.marchena@rijksdienstn.com).

OP WEG NAAR TAAONTWIKKELEND LESGEVEN

OP BONAIRE WORDEN DE TEAMS VAN DE R.K. SCHOLEN EN BASISCHOOL DE PELIKAAN MOMENTEEL GETRAIND IN HET GEVEN VAN TAAONTWIKKELEND ONDERWIJS. AAN HET WOORD IS JUANA KIBBELAAR, TAAKUNDIGE EN ONDERWIJSADVISEUR GESPECIALISEERD IN PO ONDERWIJS VOOR LEERLINGEN MET HET NEDERLANDS ALS TWEDE OF VREEMDE TAAAL. HET DOOR JUANA ONTWORPEN PROFESSIONALISERINGSTRAJECT, TAAONTWIKKELEND ONDERWIJS OP DE ABC EILANDEN, HEEFT ALS DOEL OM BEWUSTWORDING EN OPLOSSINGEN IN GANG TE BRENGEN VOOR DE HEERSENDE TAAALCHTERSTAND.

“Onderwijs volgen is onmogelijk zonder een goede beheersing van de taal waarin het onderwijs gegeven wordt. De kinderen op Bonaire krijgen doorgaans vanaf groep 5 les in het Nederlands. Taalvaardigheid in het Nederlands vormt, volgens Juana, dus hun toegang tot hogere vormen van onderwijs. “Tot nu toe wordt het Nederlands benaderd als één van de vakken die de kinderen op school krijgen. Daarmee gaan we voorbij aan het feit dat aan de ene kant het Nederlands nodig is om de overige vakken te begrijpen en aan de andere kant juist in die andere vakken het Nederlands geleerd wordt. Er is meer aandacht nodig voor taalontwikkeld onderwijs, dus onderwijs waarin tegelijkertijd gewerkt wordt aan zowel vakkennis als taalontwikkeling.”

De taalvaardigheid die je op school nodig hebt, vereist ten eerste een brede woordkennis om al die verschillende vakken te kunnen begrijpen. Daarnaast moet je beschikken over voldoende talige vaardigheden om zowel mondeling als schriftelijk met die woordkennis te kunnen communiceren, stelt Juana Kibbelaar. “Hoe breder je woordkennis, hoe meer je weet en begrijpt. Kinderen met een grote woordenschat zullen veel gemakkelijker schoolse taaltaken aankunnen als begrijpend en studerend lezen. Dat brengt ons op de manier waarop kinderen deze schoolse taalvaardigheden leren. Daarvoor hebben zij drie dingen nodig: een ruim en gevarieerd taalaanbod (lesmethodes, leesboeken, voorleesboeken, tijdschriften, internetteksten etc.), veel oefenen met de taal (dus veel praten en schrijven) en feedback in deze oefensituaties, met name van hun leerkracht. Om een taal zo goed te kunnen leren dat je er onderwijs in kunt volgen, moeten deze factoren (taalaanbod, voldoende oefenen en feedback) alle drie in voldoende mate aanwezig zijn en van voldoende kwaliteit zijn.” Kinderen die opgroeien in Caribisch Nederland maar ook

op de overige eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen, horen en zien - behalve op school - heel weinig Nederlands. Juana: “Het Nederlandstalige taalcontact is op alle eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen te beperkt om de kinderen de rijke lees- en luisteromgeving te bieden die ze zo hard nodig hebben om het Nederlands goed onder de knie te krijgen. Daarom is het van belang dat er, bovenal op de eilanden met het Nederlands als instructietaal, meer aandacht komt voor het verhogen van Nederlands taalaanbod: dat moet op school gebeuren maar ook helpt het om boeken, films, spelletjes, televisieprogramma's e.d. breed toegankelijk te maken voor alle schoolkinderen.”

“... Het Nederlandstalige taalcontact is op alle eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen te beperkt om de kinderen de rijke lees- en luisteromgeving te bieden die ze zo hard nodig hebben om het Nederlands goed onder de knie te krijgen ...”

Taalontwikkeld lesgeven

Maar met de verruiming van het taalcontact zijn we er nog niet. De manier van lesgeven is, volgens Juana, essentieel voor de taalontwikkeling van het kind. Volgens Juana zijn leerkrachten vaak onvoldoende voorbereid op het lesgeven binnen de bijzondere taalsituatie van de Caribische eilanden. Juana: “In het professionaliseringstraject ontwikkelen de leerkrachten op Bonaire specifieke vaardigheden om de taalontwikkeling van hun leerlingen te stimuleren; zowel in het Papiaments als in het Nederlands. Daarnaast wordt gekeken naar het totale onderwijsaanbod van de scholen zodat de leerlingen in acht jaar tijd voldoende taalvaardigheid kunnen opbouwen om in het Voortgezet Onderwijs een

betere startpositie te hebben. Daar hoort voor Bonaire een bezinning bij op het functievoerschil van het Papiaments en Nederlands. Beide talen zijn belangrijk voor een evenwichtige ontwikkeling van de kinderen maar gezien het functievoerschil en de maatschappelijke disbalans in benodigd taalcontact, ligt een verschillende invulling van rol van de beide talen in het onderwijs voor de hand.

Hoe zit het dan met de eilanden Saba en Sint Eustatius? Juana legt uit: "Voor de eilanden Sint Eustatius, Saba en St. Maarten, waar de kinderen van huis uit Engels of een dialect van het Engels spreken, is de problematiek anders. Het Engels is, in tegenstelling tot het Papiaments, een wereldtaal met een onuitputtelijk groot aanbod aan taaluitingen. In tegenstelling tot de Papiamentstalige eilanden, hebben deze eilanden wel de mogelijkheid om te kiezen of ze het Nederlands als instructietaal willen hanteren, of het Engels, met het Nederlands als sterke, tweede taal. Maar het concept achter het taalontwikkeld lesgeven is bruikbaar voor zowel instructie in het Nederlands als in het Engels."

Juana Kibelaar is in Nederland als onderwijsadviseur, trainer, coach en Pabo docent vele jaren betrokken geweest bij het verbeteren van taal- en leesresultaten in het basisonderwijs en Voor- en Vroegschoolse Educatie. Het lesgeven in de Caribische realiteit kent zij vanuit haar ervaringen als leerkracht op Curaçao. In haar masterscriptie (Universiteit van Amsterdam) verkent zij de kansen en knelpunten van de rol van taal in het Curaçaose onderwijs. Voor dit onderzoek ontving zij de Peter Smits scriptieprijs 2013; dit vanwege de door haar aangedragen nieuwe visie op taalonderwijs op de abc eilanden. In deze visie wordt er geen keuze gemaakt tussen Nederlands of Papiaments, maar de twee talen vullen elkaar aan. Het openingscitaat biedt voor tweetalige jongeren een passend vertrekpunt:

"There are two things we should give our children: one is roots and the other is wings."

SÛKERBÔLE

Het jaar 2014 begint goed.

Het is 1 januari als de eerste leerkrachten uit Sint Eustatius landen op Schiphol voor een nieuwe ronde Twinning. Bij Twinning worden onderwijservaringen van onderwijzers uit Caribisch Nederland en Nederland uitgewisseld. Na de directeurs en de Intern Begeleiders zijn nu de leerkrachten aan de beurt. De Sacred Heart school van Saba is in oktober al geweest op de twinningschool in Heerenveen, nu volgen de scholen van Sint Eustatius.

De leerkrachten zijn door hun voorgangers goed geïnformeerd. Zo hebben ze gehoord dat het hotel "stunning good" is, de scholen "incredible" en Friesland "amazing". Hoge verwachtingen dus. En dan moeten we nog beginnen. Ook heeft een enkele schooldirecteur de dringende opdracht meegegeven aan zijn leerkrachten om vooral de sùkerbôle niet te vergeten. Voor degenen die dit niet weten, een sùkerbôle is een Friese specialiteit gemaakt van een deeg, royaal aangevuld met suiker, kaneel en gember. Terug naar de twinning, want daar gaat het deze week tenslotte om.

Door middel van het uitwisselen van kennis, ervaringen en expertise krijgen de leerkrachten en de scholen inzichten en adviezen om de eigen onderwijskwaliteit te verbeteren. Met behulp van kijkwijzers zijn vele lessen en klassen bezocht, is de leerlingenzorg onder de loep genomen en zijn teamvergaderingen bijgewoond. Een kijkje in de keuken van een collega is leerzaam. Onderwijsverbeteringen werkelijk in de praktijk zien, gaat boven menige workshop blijkt maar weer. De "vibe" zit er deze week goed in. Naast het formele programma is er ook ruimte om met elkaar de dag door te nemen en gezamenlijk te gaan eten. Alle indrukken (en het dealen met de kou) moeten tenslotte ook verwerkt worden. Twinning betekent ook samenbinden. Samenbinden betekent met elkaar praten en daardoor begrip krijgen voor elkaar's situatie. We leven tenslotte in één Koninkrijk. Dat is deze week goed gelukt.

Met een koffer vol indrukken en leerzame ervaringen zijn de zes Caribische dames weer teruggekeerd naar hun thuis. Met sùkerbôle uiteraard. ■

SGB-LEERLINGEN IN LEER-WERKTRAJECT RCN

Foto: Scholengemeenschap Bonaire/SGB

De vier vertrekkende mbo-leerlingen met stagebegeleider Faysel (links) en Arno van Dongen (rechts).

VOL VERWACHTING STAPTEN MBO-LEERLINGEN ANWAR THIELMAN, RUBERT SINT JAGO, ALVINSON SOLIANA EN LEX SIMONIS VAN DE SCHOLENGEMEENSCHAP BONAIRE (SGB) IN FEBRUARI 2014 HET VLIEGTUIG IN. ZIJ VERTROKKEN, ONDER BEGELEIDING VAN PLAATSVERVANGEND DIRECTEUR ARNO VAN DONGEN VAN RCN EN HUN STAGEBEGELEIDER FAYSEL FRANCISCO, NAAR NEDERLAND VOOR EEN STAGE VAN VIER MAANDEN. EEN STAGE DIE TOT DOEL HEEFT OM HEN OP TE LEIDEN VOOR DE FUNCTIE VAN HELPDESKMEDEWERKER BIJ DE RIJKSDIENST CARIBISCH NEDERLAND (RCN). DAARMEE ZIJN ZIJ DE EERSTE KANDIDATEN IN EEN UNIEK LEER-WERKTRAJECT DAT TOT DOEL HEEFT OM JONGE MENSEN IN CARIBISCH NEDERLAND OP TE LEIDEN VOOR EEN FUNCTIE BIJ DE RCN.

“Het begon allemaal met een behoefte die wij hier hebben, bij het Shared Service Centre (SSC) van het ministerie van BZK (Binnenlandse Zaken) in Den Haag”, vertelt directeur ICT Perry van der Weyden. Er is binnen onze organisatie een toenemende vraag naar helpdeskondersteuning buiten de kantooruren. Het is bijzonder moeilijk om aan geschikt personeel te komen om de helpdesk op die tijden te bemannen, bovendien is het ook nog eens erg duur omdat de loonkosten buiten de normale kantooruren veel hoger liggen.” Arno van Dongen vult aan: “Toen ik afgelopen jaar voor de inrichting van de RCN werkomgeving bij BZK in Den Haag op bezoek was, kwam dit ter sprake en zo ontstond het idee om voor de bemensing van de helpdesk in Den Haag te gaan werken met Caribisch Nederlands personeel. Voor de bemensing van een helpdesk kan je immers prima werken met mensen die geografisch op een heel andere plek zitten. En door het tijdsverschil vallen de avonduren in Nederland hier nog binnen de normale kantooruren.”

“DIT IS PUUR WIN-WIN: DE RCN- EN BZK-HELPDESKS HEBBEN STRAKS EEN STERKERE BEZETTING EN DEZE MBO-LEERLINGEN KRIJGEN EEN GOEDE AANVULLENDE OPLEIDING, MET BAANGARANTIE ...”

Baangarantie

Maar goed ICT-personeel ligt niet voor het oprapen en de twee directeuren wilden geen personeel gaan wegtrekken uit bestaande lokale ICT-omgevingen. Perry van der Weyden: “Wij bedachten toen meteen dat het een goed idee zou zijn om lokale studenten op te leiden.” Arno van Dongen was eerst voorzichtig enthousiast: “Ik vroeg me af of de eisen vanuit Nederland misschien niet te hoog zouden liggen en of Nederland technologisch niet een stuk verder was dan Bonaire voor wat betreft de gebruikte soft- en hardware in de overheidskantoren. Maar dat bleek reuze mee te vallen: de Rijksoverheid in Nederland gebruikt dezelfde programma’s als de RCN. Bovendien komen de wat specifiekere, complexe vragen overwegend binnen kantooruren binnen.” Toen was het een kwestie van de juiste partijen bij

elkaar aan tafel krijgen om dit initiatief op gang te brengen; de mbo opleiding van de SGB en Jong Bonaire konden de kandidaten werven en de helpdesk van de Rijksdienst Caribisch Nederland stond open voor toevoeging van deze servicecentre faciliteit aan hun dienstverlening.

Leerwegtraject

Via Jong Bonaire werden geïnteresseerde jongeren opgeroepen om een persoonlijke motivatiebrief te schrijven, waarin zij uitlegden waarom zij graag dit traject zouden willen volgen. Uit de selecties zijn uiteindelijk de mbo-leerlingen Anwar, Rubert, Alvinson en Lex naar voren gekomen. De stage begon op 16 januari, bij de helpdesk van RCN op Bonaire. De stageperiode op Bonaire duurde tot 1 februari, waarna de groep naar Nederland vertrok om daar de stage voort te zetten. Het programma in Nederland begon met een gewenningsperiode van twee weken, met enkele leuke uitstapjes, de gelegenheid om warme kleding te kopen etc. Aansluitend begonnen de leerlingen aan hun stage bij het Shared Service Centre ICT van BZK, die drie maanden zal duren. Als de leerlingen terugkomen, gaan zij een BBL-leerwegtraject in, met vier dagen werken en 1 dag op school. De jongens zijn in Nederland samen ondergebracht in een huis, onder begeleiding van RCN ICT-medewerker Faysel Francisco.

Ambassadeurs van RCN

Arno van Dongen is enthousiast over dit initiatief: “Dit is puur win-win: de RCN- en BZK-helpdesk hebben straks een sterkere bezetting en deze mbo-leerlingen krijgen een goede opleiding, met baangarantie. Het wordt nu een spannende tijd, zowel voor de betrokken leerlingen als voor RCN. Deze vier jongens gaan zich moeten bewijzen. Zij zijn de ambassadeurs van Bonaire en van RCN. Als zij het goed doen, opent dit wellicht andere mogelijkheden voor leer-werktrajecten. We zijn nu met Bonaire begonnen maar het is nadrukkelijk de bedoeling om deze leer-werktrajecten in de toekomst voor meerdere vakgebieden te gaan aanbieden, en ook op Sint Eustatius en Saba.”

VOORVECHTERS VOOR NASCHOOLSE OPVANG

EEN GOED BUITENSCHOOLS AANBOD IS VOOR VEEL JONGEREN EN KINDEREN EEN BELANGRIJKE STIMULANS OM MEER UIT ZICHZELF TE HALEN. SPORT, SPEL, HUISWERKBEGELEIDING EN ANDERE ACTIVITEITEN DRAGEN BIJ AAN EEN GEZONDE ONTWIKKELING. SOMS ZIJN DE BUITENSCHOOLSE ACTIVITEITEN EN BEGELEIDING ZELFS NOODZAAK, BIJVOORBEELD ALS DE THUISITUATIE NIET OPTIMAAL IS OF ALS ER ANDERE PROBLEMEN ZIJN.

Middenin het centrum van Kralendijk organiseert Jeugdhuis Jong Bonaire al sinds 1999 talloze activiteiten. Jaarlijks maken honderden jongeren van twaalf jaar en ouder er gebruik van. Geïnspireerd door Jeugdhuis Bonaire bouwt rapper Mega D sinds een jaar of drie aan een vergelijkbare voorziening op zijn geliefde Sint Eustatius. “Want”, zo zegt hij, “veel kinderen en jongeren op Statia hebben behoefte aan extra aandacht, bijvoorbeeld omdat beide ouders werken of omdat ze opgroeien in gebroken gezinnen.” Sinds vier jaar is Ilona Burgers de general manager van Jeugdhuis Jong Bonaire. Ze legt uit hoe het jeugdhuis functioneert. “Jongeren worden lid en moeten dus ook contributie betalen. De hoogte is afhankelijk van het inkomen van de ouders. Hoewel de inning van de contributie soms moeizaam verloopt, houden we hieraan vast omdat het de verbondenheid vergroot. De jongeren kiezen elk kwartaal uit een programma dat bestaat uit sport-, watersport- en culturele activiteiten, aangevuld met activiteiten die zijn gericht op algemene ontwikkeling. Denk daarbij aan EHBO, seksuele voorlichting, koken of computeren. We organise-

ren sportwedstrijden maar ook een poëziewedstrijd. Er is een uitwisseling met het jeugdwerk op Aruba, Curaçao en in Suriname. Onze jongeren zijn verplicht om mee te doen met huiswerkbegeleiding, verzorgd door gekwalificeerde docenten en andere medewerkers. Deze en andere regels staan in ons reglement, waaraan alle jongeren en hun ouders zich moeten houden.”

Medewerkers terug naar school

Jeugdhuis Jong Bonaire is goed georganiseerd en werkt professioneel. Ilona legt uit dat dit in de loop der jaren is zo gegroeid. “Enkele jaren geleden zijn alle medewerkers teruggestuurd naar school, om een relevante opleiding te volgen, zoals sociaal pedagogisch medewerker. Met medewerking van Scholengemeenschap Bonaire (SGB) hebben we een mbo-opleiding sport en beweging opgezet, zodat wij bevoegde sportbegeleiders kunnen inzetten. Daarnaast is de financiële huishouding op orde gebracht, een voorwaarde om als betrouwbare partner te worden gezien door de overheid en andere instellingen.”

Jeugdhuis Jong Bonaire beslaat enkele gebouwen en de kleur van het complex is niet te missen: knaloranje. Ilona: “De jongeren hebben de kleur zelf uitgekozen en hebben meegeholpen met schilderen. Ons terrein hebben we 50 jaar in erfpacht gekregen en is anderhalve hectare groot. We hebben de beschikking over een gymzaal, een theater,

Vrijwilliger **Rob Helmink** (links) speelt een spelletje schaak met een jonge bezoeker (rechts), onder het toezien van Mega D

(Foto rechts) dansles onder leiding van **Mega D**

een muziekstudio, enkele kantoren, een volleybalveld, een basketbalveld, een rollerhockeyveld, een skatebaan en een eigen parkeerplaats. We hebben het geweldig getroffen met de huisvesting. Het maakt mogelijk dat wij een veelheid aan activiteiten kunnen organiseren. Ik durf te zeggen dat wij met onze werkwijze, het activiteitenaanbod en huisvesting uniek zijn in Nederland.”

Youth World op Statia

Jeugdhuys Jong Bonaire heeft zich in de loop der jaren genesteld in de lokale samenleving. De Mega D Youth Foundation op Sint Eustatius is nog niet zo ver, maar is beslist op de goede weg. De Mega D Youth Foundation, afgekort tot MYF, door initiatiefnemer Mega D ook wel Youth World genoemd, heeft zich in korte tijd ontwikkeld tot een gewaardeerde voorziening. In september 2013 is de nieuwe locatie in hartje Oranjestad betrokken: een niet al te groot, maar opgeruimd, kleurrijk en vriendelijk ogend onderkomen. “De huur wordt voor een periode van drie jaar betaald door het bedrijf NuStar”, licht Mega D toe. Mega D was achttien jaar van het eiland weggeweest toen hij in 2009, na allerlei omzwerving en een verdienstelijke carrière als rapper, terugkeerde naar zijn geliefde Statia. Mega D: “Het voelde goed om terug te komen, maar er was ook veel veranderd. Ik was onaangenaam verrast door het gedrag van de jeugd. Jongeren krijgen veel meer vrijheid van hun ouders en groeien vaak op in gebroken gezinnen, waardoor er een groter risico is om te ontsporen. Met mijn Mega D Youth Foundation wil ik de jongeren een alternatief bieden.”

Vertrouwen in de toekomst

De bezoeker die bij de Mega D Youth Foundation langsgaat, valt op hoe rustig en positief de sfeer daar is. De jongeren zijn bezig met hun huiswerk, anderen doen mee met sport of spel, een enkeling is aan het chillen in de mediaruimte. Mega D: “We hanteren eenvoudige regels: geen grof taalgebruik, geen drugs en de muziek niet te hard.” Er zijn verschillende onderkomens; het complex is niet groot, maar biedt voldoende mogelijkheden om uiteenlopende activiteiten te organiseren. Huiswerkbegeleiding is een belangrijke pijler onder het buitenschoolse aanbod. Mega D: “Vrijwel vanaf het begin is Iris Sporken als bevoegd docent betrokken bij het opzetten van huiswerkbegeleiding. Ze wordt bijgestaan door meerdere vrijwilligers.”

Onder het motto “Two foundations, one goal”, is Mega D een samenwerking aangegaan met het project Daughters of the King, een initiatief van Elaine Cuvulay-Jeffrey. Elaine: “Wij richten ons specifiek op meisjes tussen ongeveer tien en vijftien jaar oud. Ze doen mee met allerlei activiteiten met als doel hun gevoel voor eigenwaarde te vergroten. We willen hen positief en zelfbewust naar de toekomst leren kijken, zodat ze daar zelf vorm aan kunnen geven. Daughters of the King draait pas een jaar, maar al meer dan 25 meisjes doen mee.”

Draagvlak en waardering

Zoals Ilona Burgers met het Jeugdhuys Jong Bonaire, zijn Mega D en Elaine voorvechters van een nieuwe generatie jongens en meisjes op Sint Eustatius. Mega D, Elaine en Iris zijn enthousiast en ambitieus, maar het opzetten van een professionele voorziening voor jongeren is geen kleinigheid. Het draagvlak binnen de samenleving van Statia en de waardering bij het lokale bestuur zijn er zeker. Mega D: “De volgende stap is een structurele subsidie en gezonde financiering voor ons initiatief. We hebben nog een lange weg te gaan, maar we zijn trots op wat we tot nu toe bereikt hebben. Een deel van de jongeren dat hier nu zonder problemen komt en meedoet aan onze activiteiten, hing eerst op straat rond. Ze zien nu in dat het ook anders kan. Jongeren helpen om het beste uit zichzelf te halen: daar gaat het ons om.” ■

Mega D: de rapper die zich inzet voor jongeren

Mega D heet oorspronkelijk Dion Humpreys en werd in 1981 geboren op Sint Maarten. Zijn Antiguaanse vader en Statiaanse moeder hebben de Caribische ‘vibes’ en identiteit met de paplepel bij Mega D ingegoten. Mega D groeide op Statia op en bleek als kind een uitgesproken gevoel te hebben voor muziek en poëzie. Hij begon op te treden en al snel was Statia te klein voor het grote talent. Na optredens op andere Caribische eilanden ging hij zijn geluk beproeven in Europa. Zowel als soloartiest en als lid van RMX-CRW, ofwel de Remix Crew, timmerde hij flink aan de weg, in de studio en op kleine en grote podia, zoals het bekende Dunya Festival in Rotterdam. RMXCRW tekende in 2004 een platencontract bij Universal Record en Mega D kreeg in 2005 een contract bij EMI Records. Mega D heeft samengewerkt en stond op het podium met talloze grootheden, zoals Destiny’s Child en Kayne West.

In 2009 besloot hij terug te gaan naar Statia, waar hij zich sindsdien inzet voor de jeugd. In 2010 richtte hij de Mega D Youth Foundation op. Zijn muzikale talenten deelt de inspirerende en enthousiaste Mega D met de Statiaanse jongeren, waarmee hij in zijn eigen muziekstudio onlangs een cd heeft opgenomen.

LEERLINGEN LISEO BONERIANO OP STUDIEREIS NAAR NEDERLAND EN NEW YORK

HET ZIJN ONDER LEERLINGEN VAN DE BOVENBOUW HAVO EN VWO VEELGEHOORDE VRAGEN: “WEET JIJ AL WAAR JE GAAT STUDEREN? WELKE STUDIE GA JE DOEN?” LEERLINGEN IN NEDERLAND ORIËNTEREN ZICH OP HUN VERVOLGOPLEIDING DOOR AF EN TOE EEN OPEN DAG TE BEZOEKEN. MAAR DE LEERLINGEN OP BONAIRE, SINT EUSTATIUS EN SABA KUNNEN NIET ZOMAAR EEN MID-DAGJE KIJKEN HOE HET ER BIJ EEN HOGESCHOOL OF UNIVERSITEIT AAN TOE GAAT. HET LISEO BONERIANO (RED.: ONDERDEEL VAN DE SCHOLENGEMEENSCHAP BONAIRE OF SGB) ORGANISEERDE DAAROM IN APRIL VOOR DE LEERLINGEN VAN HAVO 4 EN VWO 5 STUDIEREIZEN NAAR NEDERLAND EN NEW YORK.

Foto: Scholengemeenschap Bonaire/SGB

Leerlingen hebben allerlei activiteiten georganiseerd, zoals een car wash, food sale, een filmavond en een barbecue.

Marcel Peijs, docent economie aan het Liseo Boneriano, is nauw bij de organisatie betrokken. Hij vertelt: “Het is voor leerlingen op Bonaire, zoals op alle Caribische eilanden, niet eenvoudig om een goede studiekeuze te maken. Ze kunnen zich vaak geen voorstelling maken van studeren in het buitenland of in Nederland. Daarom is het heel belangrijk dat ze een keer van het eiland af gaan. Om onderwijsinstellingen te bezoeken, maar ook om te ervaren hoe het is om ver weg van het vertrouwde Bonaire te zijn. De leerlingen ontdekken dat het leven in Nederland of de Verenigde Staten niet te vergelijken is met dat op Bonaire. Deze studiereizen vergroten de kans op een goede studiekeuze en verkleinen daarmee de kans op studie-uitval.”

Broadway en bungalowpark

Het Liseo Boneriano organiseert al zeven jaar de studiereizen. Marcel: “Aanvankelijk waren de reizen bedoeld voor leerlingen van vwo 5. Dit jaar kunnen voor het eerst ook de leerlingen van havo 4 mee. Alle leerlingen kunnen kiezen uit een reis naar New York en Nederland. In New York verblijven de leerlingen in appartementen en staan er enkele niet te

missen onderdelen op het programma, zoals Ground Zero, een honkbalwedstrijd en een musical op Broadway. In Nederland logeren de leerlingen in een bungalowpark, waar ze helemaal voor zichzelf moeten zorgen en kunnen proeven van het studentenleven. Ze gaan op bezoek bij enkele scholen en universiteiten. Welke reis ze ook kiezen, New York of Nederland, het zal enorm leerzaam voor ze zijn en hun horizon verbreden. Dat hebben voorgaande studiereizen wel uitgewezen.”

“... Deze studiereizen vergroten de kans op een goede studiekeuze en verkleinen daarmee de kans op studie-uitval...”

Fundraising en sponsoring

De school en de leerlingen hebben er alles aan gedaan om de reizen zo goedkoop mogelijk te maken. Marcel: “De reis kost 1900 dollar per leerling, maar omdat de KLM ons 25% korting heeft gegeven is dat bedrag gedaald tot 1600 dollar. Dit bedrag wordt door ouders en leerlingen bekostigd. Leerlingen hebben allerlei activiteiten georganiseerd, zoals een car wash, food sale, een filmavond en een barbecue. Op 14 februari is er een grote loterij gehouden, met medewerking van talloze ondernemers en winkeliers van Bonaire. Zij stelden prijzen beschikbaar, waaronder een gratis nacht in een hotel, dinerbonnen, een tablet, een zeiltrip, een pakket haarartikelen, een surfles door de jeugdwereldkampioen en nog veel meer. De loterij bracht maar liefst 7325 dollar op. Een behoorlijke groep leerlingen heeft zo goed gefundraised dat ze zelfs geld terug krijgen. Anderen moeten nog tussen de 100 en 500 dollar betalen. Uit het succes van de fundraising blijkt hoe bijzonder gemotiveerd de leerlingen zijn.” ■

IN IEDERE EDITIE VAN “WHAT’S NEW” LOPEN WE EEN DAG MEE MET EEN ONDERWIJSPROFESSOR IN CARIBISCH NEDERLAND. TRACY ZAGERS-JOHNSON BIJT HET SPITS AF. ZIJ WERKT ALS DOCENTE SPAANS BIJ DE SABA COMPREHENSIVE SCHOOL. ALS COÖRDINATOR BEROEPSOPLEIDINGEN VORMT ZIJ DAARNAAST OOK ONDERDEEL VAN DE SCHOOLDIRECTIE. TRACY HOUDT VAN HAAR WERK: “MET JONGE MENSEN WERKEN, HOUDT MIJ OOK JONG”, IS HAAR MOTTO. DOORDAT WIJ HAAR OP EEN WOENSDAG VOLGDEN, KRIJGT U HIER EEN BEELD VAN HOE EEN TYPISCHE WOENSDAG ER VOOR TRACY UITZIET.

OCHTEND

Vorbereidingen

“Wij staan doorgaans om 05:30 ‘s ochtends op. Na een ochtendgebedje zorg ik dat mijn dochter Kristin (4) en ik klaar zijn voor de dag. Mijn man Bruce en ik verdelen de verschillende taken. Terwijl ik Kristin help, zorgt hij voor het ontbijt en voor haar schooltrommeltje. Afhankelijk van hoe het loopt, veruilen we de taken. Als Kristin klaar is, doen we samen nog een gebedje, waarna zij door de schoolbus wordt opgehaald. Dan rij ik zelf naar de Saba Comprehensive School, waar ik meestal rond 07:45 aankom. Ik heb dit jaar geen lessen tijdens het eerste lesuur”

Op school

Tracy’s eerste klas is de Form 3 Academic (equivalent van 3 havo). Dan volgt de Form 5 Academic, de examenklas. Tracy legt uit: “Deze klas is zich aan het voorbereiden op een proefexamen in november. Daarom besteed ik bij deze groep veel aandacht aan de voorbereidingen op het examen, zoals lees- en luistervaardigheidsoefeningen en mondelinge spreekvaardigheid op examenniveau maar ook schrijfopdrachten.”

Van 09:30 tot 10:00 uur is de eerste pauze. Op de dag dat wij Tracy volgden, was gezaghebber Jonathan Johnson bij de school om het Droomboek aan de school aan te beden. (red.: een boek dat samengesteld is ter gelegenheid van de kroning van Koning Willem Alexander met een selectie van de dromen en wensen van Nederlanders, inclusief een aantal van Caribisch Nederland). De rest van de Tracy’s ochtend bestaat uit een lesuur met Form 2 en 1, met daar tussen in een pauze, die zij benut voor lesvoorbereidingen of nakijkwerk. “Maar ik word tijdens de pauzes ook vaak benaderd door leerlingen. Soms gaat het gewoon om een praatje, soms komen ze om een advies. Dit geldt ook voor de tweede pauze, van 12:15 tot 12:30 uur. Ik vind dat best want daarvoor ben ik er tenslotte: ik hoop altijd dat ik iets voor mijn studenten kan betekenen.”

Management Team overleg

Van 12:30 to 14:00 neemt Tracy deel aan het Management Team overleg met directeur Hemmie van Xanten, onderbouwcoördinator Nadine Granger en Academic (vergelijkbaar met havo) coördinator Constance Clement. Wanneer de school van haar dochter uitgaat, om 12:30 uur, wordt

MIDDAG

EEN DAG MET

...

MIDDAG

deze door de schoolbuschaffeur afgezet bij het huis van Tracy's ouders. Kristin brengt daar de tijd door met lunchen, uitrusten en spelen totdat zij door Tracy wordt opgehaald.

Boodschappen doen

“Woensdag is de dag waarop we op het eiland weer een verse aanvoer van producten binnenkrijgen, dus op woensdagmiddag ga ik als eerste altijd boodschappen doen bij “Big Rock Supermarket” and “D & A Supermarket” in Windwardside. Ik koop dan vooral fruit en groente in. Vóór of na het boodschappen doen ga ik vaak even langs bij “Bizzy B” voor een kopje koffie of thee, met één van die heerlijke gebakjes of koekjes die ze daar verkopen.”

Quality time

“Na het boodschappen doen, rij ik omstreeks half 5 richting mijn ouders, om Kristin op te halen. Ik blijf daar vaak nog wat hangen om met mijn ouders bij te praten en een klein hapje te eten. Als Kristin en ik thuis zijn, doen we vaak nog een spelletje, wat verven of kleuren en een beetje oefenen met lezen, schrijven en rekenen.”

Dan is het weer om te gaan koken en alles klaar te zetten voor de volgende dag. Terwijl Tracy de kleding voor iedereen regelt, neemt haar man meestal het koken voor zijn rekening. “Hij is een voortreffelijke kok en slaagt er altijd in om een lekkere en gezonde maaltijd klaar te maken met wat hij aan ingrediënten aantreft. Het avondeten is echt ons familie uurtje, met zijn drieën samen. Hoe druk we het ook hebben, we nemen er altijd even de tijd voor om samen te eten en met elkaar de dag door te nemen. Na het avondeten doet mijn man meestal de afwas terwijl ik andere klusjes voor mijn rekening

AVOND

neem. Dan is het tijd om Kristin in bad te doen en de dag af te sluiten met een verhaaltje voorlezen en een avondgebed. Als Kristin slaapt, kijk ik vaak nog wat tv, of ik lees nog wat of bezoek Facebook voor wat contact met mijn familie en vrienden. En dan is het weer tijd om naar bed te gaan, om weer fit aan een nieuwe dag te kunnen beginnen. Als ik 's avonds zo een beetje zit te reflecteren, dan realiseer ik me dikwijls dat ik het erg naar mijn zin heb in deze baan en dat ik er trots op ben om door middel van mijn dagelijkse werk aan de Sabaanse gemeenschap te kunnen bijdragen.” ■

DATA EERSTVOLGENDE INSPECTIEBEZOEKEN:

- 12 en 13 mei 2014 > Saba
- 14 t/m 16 mei 2014 > St. Eustatius
- 18 t/m 23 mei 2014 > Bonaire

IN HET VOLGENDE NUMMER VAN 'WHAT'S NEW':

- > Interview met Inspectie
- > Nieuwe rubriek: Innovaties in het Onderwijs
- > Nieuwe aanvullende taalmodules Nederlands voor Saba en St. Eustatius